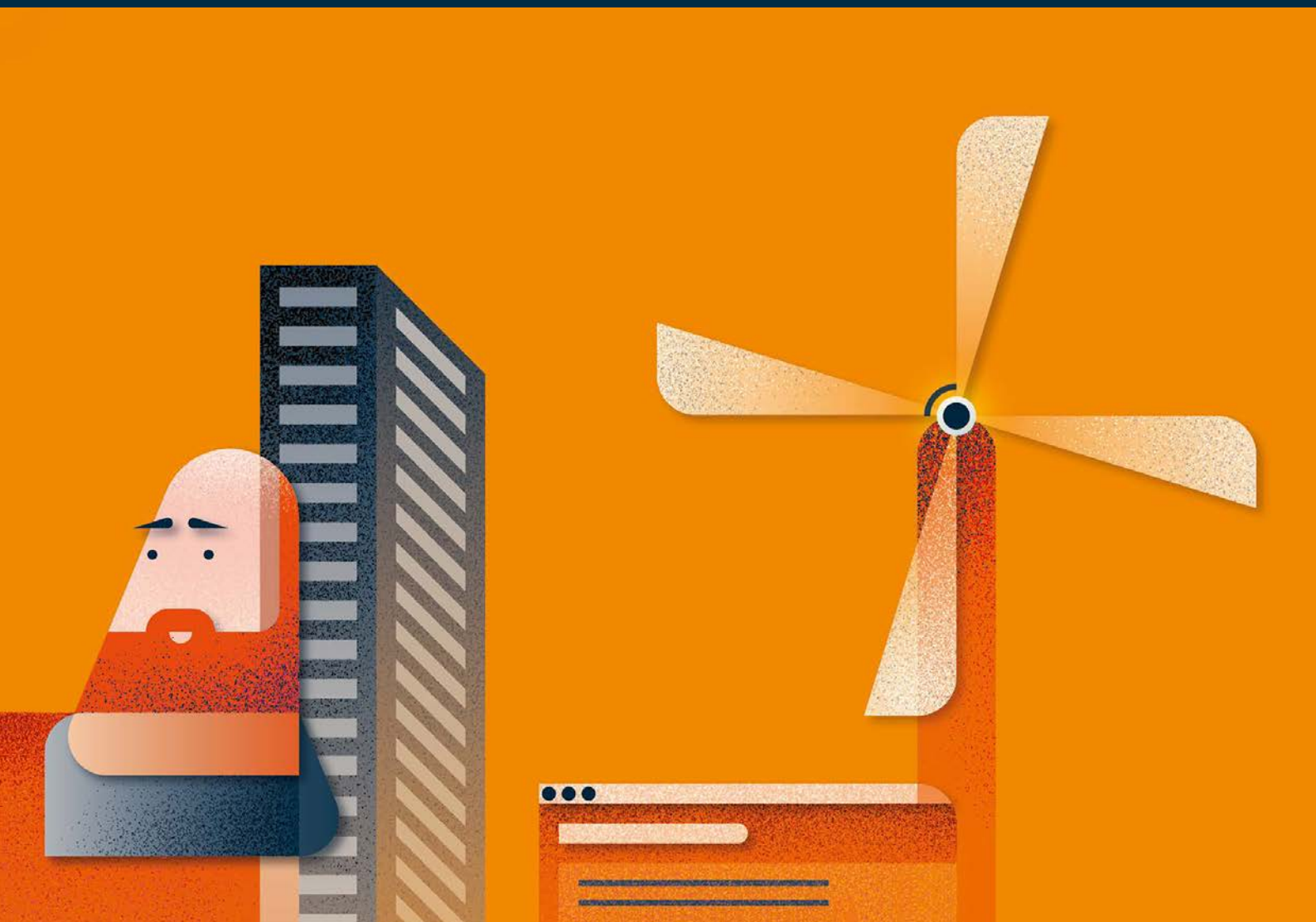

FORSLAG TIL LANDSMØTET 2019

HANDLINGSPROGRAMMET HEFTE 4 ARBEIDSLIV

MED INNSTILLING FRA LANDSSTYRET

NORSK ARBEIDSMANDSFORBUND

• Forbundet for arbeidsfolk •

507 **Innledning**

508 Handlingsprogrammet er et overordnet prinsipielt dokument. Programmet gjør rede for
509 samfunnsmessige utfordringer og viktige satsingsområder i landsmøteperioden.

510
511 Forbundsstyret vedtar årlige handlingsplaner med utgangspunkt i handlingsprogrammet.
512 Tiltakene blir konkretisert og gjennomført i forbundet eller avdelingene eller ute på
513 arbeidsplassene.

514
515 Vårt fellesskap består av mange forskjellige yrkesgrupper. Det er en styrke for forbundet.

516
517 Forbundets viktigste oppgave er å være et fagforbund for sine medlemsgrupper, og ressursene
518 må prioriteres for å ivareta medlemmene og de tillitsvalgte på arbeidsplassene. For å møte
519 kommende utfordringer må vi satse på de tillitsvalgte i bedriftene, slik at de kan sikre
520 medlemmenes interesser på best mulig måte.

521
522 Det er en viktig oppgave for forbundet å bygge gode tillitsvalgsorganisasjoner.

523
524

525 **Formålsparagrafen**

526 Norsk Arbeidsmandsforbunds vedtekter ligger til grunn for virksomheten.

527
528 Vi vil arbeide for et samfunn som bygger på sosialistiske grunnverdier og demokrati for å
529 fremme en rettferdig fordeling av samfunnsgodene.

530
531 Norsk Arbeidsmandsforbund er en solidarisk fagforening som forener arbeidsfolk i kampen
532 for lønn, likestilling, rettigheter og verdighet. Vårt fellesskap er vår styrke. Forbundet skal
533 være en handlekraftig, engasjert, inkluderende og tilgjengelig medlemsorganisasjon for
534 arbeidsfolk.

535
536 Vår virksomhet skal baseres på kollektive avtaler og løsninger. Arbeiderbevegelsens bærende
537 ideer om frihet, likhet og solidaritet er vårt fundament. Disse prinsippene legger grunnlaget
538 for å ivareta-medlemmenes interesser, både ved aktivt arbeid i bedriftene og gjennom politisk
539 engasjement.

540
541 Frihet medfører ansvar, muligheter og rettigheter som skal sikres gjennom et godt avtaleverk.
542 Forbundets viktigste jobb er å bidra til trygge, faste, hele stillinger med forutsigbare lønns- og
543 arbeidsvilkår.

544
545 Forbundet aksepterer ingen form for rasisme, diskriminering, trakassering eller mobbing.

546
547 Frihet oppnås ikke uten likeverd og rettferdighet. Forbundet skal arbeide for likeverdige
548 livsvilkår og muligheter, uavhengig av bakgrunn, klasse, utdanning, kjønn, alder, etnisitet,
549 nasjonalitet, religion, seksuell legning eller funksjonsevne. Arbeid til alle med en lønn å leve
550 av er et krav for å skape likeverdige levevilkår.

551
552

553 **Arbeidstid**

554 Normalarbeidsdagen er under stadig angrep, og skillet mellom arbeid og fritid blir mer og mer
555 uklart. Begreper som fleksibilitet og tilgjengelighet brukes av sterke markedsaktører som
556 ønsker størst mulig styringsrett over arbeidstakerne som ressurs.

557
558 Skillet mellom arbeidstid og fritid skal være klart definert. Kampen om fritida er kampen for
559 et fullverdig arbeidsliv.

560
561 Forbundet ser en stadig økning i arbeid som utføres til tider på døgnet som tidligere i
562 hovedsak var definert som fritid. Skiftarbeid, delte skift, gjennomsnittsberegning av arbeidstid
563 og kvelds- og nattarbeid brukes som verktøy for effektivisering.

564
565 Forbundet skal motarbeide negative endringer i tariffavtaler og arbeidsmiljølovens
566 bestemmelser om arbeidstid, sett fra et arbeidstakerperspektiv. Vi må videre arbeide for en
567 innskjerping i arbeidstids- og innarbeidingsordninger som i større grad gjør det mulig å
568 kombinere det å arbeide med å delta i samfunns- og familieliv.

569
570 Arbeidsmiljøloven kapittel 10 omhandler arbeidstid. Dette er et krevende område der de
571 tillitsvalgte blir satt under press fra arbeidsgiveren. Arbeidstakerens helse skal ivaretas der
572 arbeidstids- og innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid.

573
574 Det skal fremdeles være anledning for tillitsvalgte å avtale arbeidstids- og
575 innarbeidingsordninger lokalt. Ordninger som medfører sammenhengende arbeid i mer enn en
576 7 dagers periode og som fører til overnatting borte fra hjemmet, skal fremdeles godkjennes av
577 forbundet eller LO.

578
579 Forbundet vil jobbe for et mer oversiktlig system av innarbeidingsordninger og hyppigere
580 kontroller.

581
582 Fast ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv. Bruken av midlertidig ansettelse er
583 med på å forringe arbeidsmiljøet. Midlertidighet fører til usikkerhet rundt egen livssituasjon
584 og manglende tilhørighet til arbeidsplassen.

585
586 Retten til heltidsstilling skal lovfestes for å unngå utstrakt bruk av deltid. Forbundet skal
587 jobbe for at transport/flytt fra en lokasjon til en annen i løpet av en arbeidsdag skal avlønnes
588 som arbeidstid.

589
590

Forslag nr.: 164

Fra avd.: 3 Møre og Romsdal

Forslag til linje(ne): 557

Gammel tekst:

Ny tekst.

Forslag:

Opparbeidede rettigheter settes under press hver dag overfor de tillitsvalgte og det må jobbes på et politisk plan fremover for å ivareta de rettighetene vi har.

Landsstyrets innstilling: Tiltres, men flyttes til linje 573.

Forslag nr.: 165
Fra avd.: 4 Nordland og 8 Midt-Norge
Forslag til linje(ne): 557

Gammel tekst:
Ny tekst.

Forslag:
Forbundet skal arbeide for at staten, i sine virksomheter, er en pådriver for å minske presset på normalarbeidsdagen og arbeid på ugunstige tider på døgnet.

Avd. 4 & 8, styrenes innstilling: Forslaget tiltres

Landsstyrets innstilling:
Tiltres med følgende endring:
Forbundet skal arbeide for at staten det offentlige, i sine virksomheter, er en pådriver for å minske presset på normalarbeidsdagen og arbeid på ugunstige tider på døgnet.

Forslag nr.: 166
Fra avd.: 5 Innlandet
Forslag til linje(ne): 560

Gammel tekst:
Ny tekst.

Forslag:
Forbundet må jobbe for å hindre søndagsåpne butikker

Begrunnelse:
Søndagsåpne butikker vil påvirke arbeidshverdagen til mange av våre medlemmer i både renhold og vakt. Mange av disse har søndag som jobbdag nå, men vi trenger ikke at flere må bruke søndagen, og kanskje kvelden til å jobbe.

Landsstyrets innstilling:
Tiltres med følgende endringer:
Forbundet vil jobbe for at søndag fortsatt er en fridag.

Forslag nr.: 167
Fra avd.: 9 Nord
Forslag til linje(ne): 561-568

Gammel tekst:
Forbundet ser en stadig økning i arbeid som utføres til tider på døgnet som tidligere i hovedsak var definert som fritid. Skiftarbeid, delte skift, gjennomsnittsberegning av arbeidstid og kvelds- og nattarbeid brukes som verktøy for effektivisering.

Forbundet skal motarbeide negative endringer i tariffavtaler og arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid, sett fra et arbeidstakersperspektiv. Vi må videre arbeide for en innskjerping i arbeidstids- og innarbeidingsordninger som i større grad gjør det mulig å kombinere det å arbeide med å delta i samfunns- og familieliv.

Forslag:

Avsnitt som starter på linje 565 slås sammen med avsnitt som starter på linje 561 slik at dette blir et avsnitt.

Begrunnelse:

Hører naturlig sammen.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 168

Fra avd.: 9 Nord

Forslag til linje(ne): 570-572

Gammel tekst:

Arbeidsmiljøloven kapittel 10 omhandler arbeidstid. Dette er et krevende område der de tillitsvalgte blir satt under press fra arbeidsgiveren. Arbeidstakerens helse skal ivaretas der arbeidstids- og innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid.

Forslag:

Tillegg i tekst:

Arbeidsmiljøloven kapittel 10 omhandler arbeidstid. Dette er et krevende område der **arbeidstakere** og de tillitsvalgte blir satt under press fra arbeidsgiveren. Arbeidstakerens helse skal ivaretas der arbeidstids- og innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid.

Begrunnelse:

Problematikken rundt arbeidstiden er en utfordring for alle ansatte.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 169

Fra avd.: 6 Vest

Forslag til linje(ne): 573

Gammel tekst:

Ny tekst

Forslag:

Vi vil ha inn følgende i Arbeidstid kapittelet:

Forbundet skal jobbe for at de som hovedsakelig jobber nattarbeid skal sidestilles med helkontinuerlig skiftarbeid. (33.6 i snitt pr uke.)

Begrunnelse:

Nattarbeidere har vært en gruppe som har blitt tatt lite på alvor i arbeidslivet.

<https://sykepleien.no/2017/11/nattarbeid-oker-risiko-dodsfall-med-26-prosent>. Det er reelt usunt å jobbe natt og da mener vi arbeidstidsreduisering er en av de bedre måtene å avgrense en liten del av effekten av nattarbeid.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 170**Fra avd.: 7 Sør-Vest****Forslag til linje(ne): 573****Gammel tekst:**

Arbeidsmiljøloven kapittel 10 omhandler arbeidstid. Dette er et krevende område der de tillitsvalgte blir satt under press fra arbeidsgiveren. Arbeidstakerens helse skal ivaretas der arbeidstids- og innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid.

Forslag:

Tillegg til tekst:

Arbeidsmiljøloven kapittel 10 omhandler arbeidstid. Dette er et krevende område der de tillitsvalgte blir satt under press fra arbeidsgiveren. Arbeidstakerens helse skal ivaretas der arbeidstids- og innarbeidingsordninger fører til lange arbeidsdager eller nattarbeid.

Arbeidstilsynet og offentlige kontrollorganer må styrkes.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres ikke. Anses ivaretatt i forslag 99

Forslag nr.: 171**Fra avd.: 7 Sør-Vest****Forslag til linje(ne): 579****Gammel tekst:**

Forbundet vil jobbe for et mer oversiktlig system av innarbeidingsordninger og hyppigere kontroller.

Forslag:

Tillegg til tekst:

Forbundet vil jobbe for et mer oversiktlig system av innarbeidingsordninger og hyppigere kontroller **i tett samarbeid med offentlige myndigheter slike som arbeidstilsynet/Akrim.**

Landsstyrets innstilling:

Tiltres med følgende endring:

Forbundet vil jobbe for et mer oversiktlig system av innarbeidingsordninger og hyppigere kontroller **i tett samarbeid med offentlige myndigheter slike som arbeidstilsynet/Akrim.**

Forslag nr.: 172
Fra avd.: 9 Nord
Forslag til linje(ne): Linje 581

Gammel tekst:

Ny tekst:

Forslag:

Forbundet skal jobbe for at de som har belastende skiftarbeidsordninger kan ta ut tidligere pensjon.

Begrunnelse:

Mange forskninger viser at belastende skift/turnusarbeid der døgnet skiftes hyppig, påfører arbeidstaker betydelig større helserisiko enn de som ikke går skift.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 173
Fra avd.: 3 Møre og Romsdal
Forslag til linje(ne): 589

Gammel tekst:

Ny tekst

Forslag:

Forbundet skal i perioden ha økt fokus på kontraktstypen som brukes i arbeidslivet. Det skal være heltid som er rettigheten i arbeidslivet og kontrakter som ringevikarer og 0-timers kontrakter skal være ulovlig.

Sitter en med en kontrakt på lavest mulig nivå så har en ikke råd til å la seg organisere.

Denne type ansatt vil være redd for å miste velviljen fra arbeidsgiveren og velger da å stå utenfor i redsel av lite tilbud om arbeid.

Veien tilbake til løsarbeidersamfunnet er meget kort med den type regjering vi sitter med i dag.

Hovedoppgave for å unngå dette må være et sterkt politisk standpunkt for forbundet. Godt skolerte tillitsvalgte med en sterk organisasjon i ryggen.

Rask tilgang til juridiske ressurser når det trengs opp mot et stadig tøffere arbeidsliv.

Landsstyrets innstilling:

Intensjonen støttes, anses ivaretatt.

591 **Ytre miljø – klima og miljøendring**

592 Norsk Arbeidsmandsforbund skal arbeide for at myndighetene legger til rette for et sunt og
593 levedyktig næringsliv som stimulerer til et godt arbeidsmiljø for virksomhetenes og de
594 ansattes beste.

595
596 Norge må ligge i fremste rekke når det gjelder å få utviklet teknologi til CO2-fangst. Staten
597 må bidra ytterligere i dette forskningsarbeidet.

598
599 Modernisering og oppgradering av eldre kraftanlegg og linjenett gir store miljøgevinster.
600 Utbygging av linjenettet skal være et statlig ansvar.

601
602 Utfordringene med forsøpling øker. Flere forbrenningsanlegg må bygges, disse skal utnyttes
603 til fjernvarme. For at dette skal være lønnsomt må avfallshåndteringen være uten MVA.
604 Pante-ordningen må videreutvikles til å omfatte flere produkter.

605
606 Klimaendringer gir store utfordringer. Dette krever både nasjonale og internasjonale tiltak. Vi
607 vil arbeide for et samfunn der velstand ikke utvikles på bekostning av kommende
608 generasjoner. Kampen mot klimaendringer er også en kamp mot fattigdom og for solidaritet.
609 Det skal legges opp til tilskuddsordninger som øker satsingen på miljøvennlig
610 energiproduksjon og reduksjon av forurensende utslipp. Vi må fremme bruken av fornybare
611 og besparende energikilder.-Norge skal satse på å videreutvikle fornybar energi ved hjelp av
612 ny teknologi. Her ligger det muligheter for mange arbeidsplasser i framtida.
613 Kraftproduksjonen må fortsette, fortrinnsvis i vindmølle-parker. I en sårbar og unik natur
614 kreves god planlegging hvor det bygges.

615
616 Norge må bidra teknologisk og økonomisk til internasjonale klimaforbedringer.

617
618

Forslag nr.: 174

Fra avd.: 9 Nord

Forslag til linje(ne): 593-594

Gammel tekst:

Norsk Arbeidsmandsforbund skal arbeide for at myndighetene legger til rette for et sunt og levedyktig næringsliv som stimulerer til et godt arbeidsmiljø for virksomhetenes og de ansattes beste.

Forslag:

Omformulering.

Norsk Arbeidsmandsforbund skal arbeide for at myndighetene legger til rette for et sunt og levedyktig næringsliv som stimulerer til et godt arbeidsmiljø **til beste for virksomheten og de ansatte.**

Begrunnelse: Språkvask, bedre ordlyd.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 175
Fra avd.: 1 Øst
Forslag til linje(ne): 599-600

Gammel tekst:

Modernisering og oppgradering av eldre kraftanlegg og linjenett gir store miljøgevinster. Utbygging av linjenettet skal være et statlig ansvar.

Forslag:

Ny tekst:

Modernisering og oppgradering av eldre kraftanlegg og linjenett vil gi store gevinster til både miljø, forbrukere og eiere. I dag blir det i altfor stor grad sløst med våre vann- og strømrressurser. Herunder Bitcoin / Crypto utvinning. Det tidligere toprissystemet med fastforbruk og overforbruk på strøm burde derfor bli vurdert på nytt. Utbygging av linjenettet skal være et statlig ansvar.

Begrunnelse:

Bitcoin / Crypto utvinning er meget energikrevende og vil legge beslag på store deler av vår rene energiproduksjon dersom vi lar aktørene slippe til. I tillegg opplever folk i naboområdet til denne produksjonen, ubehagelig støy hele døgnet. Det skaper heller ikke nevneverdig antall arbeidsplasser eller verdiskapning.

Avd. 1, AU sin innstilling: Tiltres ikke, eksisterende tekst opprettholdes. AU mener at en bør ikke kunne begrense enkelte grupper av industri/"nytenkende arbeidsplasser".

Landsstyrets innstilling:

Tiltres med følgende endringer:

Modernisering og oppgradering av eldre kraftanlegg og linjenett vil gi store gevinster til både miljø, forbrukere og eiere. I dag blir det i altfor stor grad sløst med våre vann- og strømrressurser, herunder utvinning av kryptovaluta. Det tidligere toprissystemet med fastforbruk og overforbruk på strøm burde derfor bli vurdert på nytt. Utbygging av linjenettet skal være et statlig offentlig ansvar.

Forslag nr.: 176
Fra forbundsstyret
Forslag til linje(ne): 602-604

Gammel tekst:

Utfordringene med forsøpling øker. Flere forbrenningsanlegg må bygges, disse skal utnyttes til fjernvarme. For at dette skal være lønnsomt må avfallshåndteringen være uten MVA. Pante-ordningen må videreutvikles til å omfatte flere produkter

Forslag:

Utfordringene med forsøpling øker. Flere forbrenningsanlegg må bygges, disse skal utnyttes til fjernvarme. For at dette skal være lønnsomt må avfallshåndteringen være uten MVA. Pante-ordningen må videreutvikles til å omfatte flere produkter

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 177

Fra avd.: 1 Øst

Forslag til linje(ne): 606-608

Gammel tekst:

Klimaendringer gir store utfordringer. Dette krever både nasjonale og internasjonale tiltak. Vi vil arbeide for et samfunn der velstand ikke utvikles på bekostning av kommende generasjoner. Kampen mot klimaendringer er også en kamp mot fattigdom og for solidaritet.

Forslag:

Tillegg i tekst:

Klimaendringer gir store utfordringer. Dette krever både nasjonale og internasjonale tiltak. Vi vil arbeide for et **bærekraftig** samfunn der velstand ikke utvikles på bekostning av kommende generasjoner **gjennom kortsiktig ressursbruk og forurensende aktiviteter. Vi bør i mye større grad, gjenvinne EI-avfall innenfor landets grenser, i stedet for å frakte det ut av landet.** Kampen mot klimaendringer er også en kamp mot fattigdom og for solidaritet med alle mennesker på jorda.

Begrunnelse:

Våre forbrukervaner på elektronikk skaper et «fjell» av avfall. EI-avfall inneholder miljøfarlige substanser, men også edle metaller. Gjenvinning og forsvarlig behandling av avfallet, vil kunne skape nye arbeidsplasser, fremdrive teknologi og kunnskap samt være et godt intensiv i «Det grønne skiftet» I disse dager blir mesteparten av avfallet fraktet videre til andre land og aktører innen gjenvinning. Se St. Mld 45 216-2017. «Avfall som ressurs – avfallspolitikk og sirkulær økonomi» Punkt 3.4.3 Import og eksport av avfall.

Avd. 1, AU sin innstilling: Tiltres

Landsstyrets innstilling:

Tiltres med følgende endring:

Klimaendringer gir store utfordringer. Dette krever både nasjonale og internasjonale tiltak. Vi vil arbeide for et **bærekraftig** samfunn der velstand ikke utvikles på bekostning av kommende generasjoner ~~gjennom kortsiktig ressursbruk og forurensende aktiviteter.~~ **Vi bør i mye større grad, gjenvinne EI-avfall innenfor landets grenser, i stedet for å frakte det ut av landet.** Kampen mot klimaendringer er også en kamp mot fattigdom og for solidaritet med alle mennesker på jorda.

Forslag nr.: 178

Fra forbundsstyret

Forslag til linje(ne): 613-614

Gammel tekst:

Kraftproduksjonen må fortsette, fortrinnsvis i vindmølle-parker. I en sårbar og unik natur kreves god planlegging hvor det bygges

Forslag:

Kraftproduksjonen må fortsette, ~~fortrinnsvis i vindmølle-parker~~ **med fokus på fornybar energi.** I en sårbar og unik natur kreves god planlegging hvor det bygges

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Arbeidsmiljø

619
620 Arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet skal ha høy prioritet. Arbeidsmiljøtiltak skal ikke
621 betraktes som ensidige økonomiske belastinger og konkurransehennende for bedriftene.

622
623 Omkostningene ved et dårlig arbeidsmiljø er et samfunnsansvar. Deltagelse i arbeidslivet
624 pålegger arbeidsgiverne og arbeidstakerne et felles ansvar for HMS – arbeidet. Arbeidsmiljøet
625 skal være fullt forsvarlig for alle og bygge på gjensidig tillit og respekt. Organisering og
626 fordeling av arbeidet må ivareta behovet alle har for helsefremmende, varierte
627 arbeidsoppgaver og egenkontroll i arbeidssituasjonen. Ansatte i forskjellige livsfaser skal
628 inkluderes i arbeidslivet.

629
630 En arbeidsplass er avhengig av en velfungerende vernetjeneste. Verneombudet ivaretar
631 interessene i et HMS perspektiv for alle på en arbeidsplass. Det er viktig at verneombudet
632 settes i stand til å utføre oppgavene sine gjennom tilfredsstillende opplæring, inkludering og
633 ikke minst tilstrekkelig avsatt tid. Opplæringen bør være ut fra fagbevegelsens mål og
634 prinsipper.

635
636 Lovgivning innenfor HMS området er i stadig utvikling og endring. Arbeidsmiljøloven er
637 «Arbeidsrettens Grunnlov» og er en verne-lov for arbeidstakerne. Fornings lovverket
638 innenfor HMS området, vil dette få negative konsekvenser for arbeidstakerne og deres
639 arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøloven må styrkes gjennom faglig-politisk arbeid.

640
641

Forslag nr.: 179

Fra avd.: 6 Vest

Forslag til linje(ne): 620

Gammel tekst:

Arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet skal ha høy prioritet. Arbeidsmiljøtiltak skal ikke betraktes som ensidige økonomiske belastinger og konkurransehennende for bedriftene.

Forslag:

Tillegg i tekst:

Arbeidstakernes helse, miljø og sikkerhet skal ha høy prioritet, **gjelder både ytre og indre miljø**. Arbeidsmiljøtiltak skal ikke betraktes som ensidige økonomiske belastinger og konkurransehennende for bedriftene.

Begrunnelse:

Viktig å påpeke at verneombudet har ansvaret både for arbeidstakere og miljøet.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres ikke.

Forslag nr.: 180**Fra avd.: 4 Nordland og 8 Midt-Norge****Forslag til linje(ne): 624****Gammel tekst:**

Omkostningene ved et dårlig arbeidsmiljø er et samfunnsansvar. Deltagelse i arbeidslivet pålegger arbeidsgiverne og arbeidstakerne et felles ansvar for HMS – arbeidet. Arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig for alle og bygge på gjensidig tillit og respekt. Organisering og fordeling av arbeidet må ivareta behovet alle har for helsefremmende, varierte arbeidsoppgaver og egenkontroll i arbeidssituasjonen. Ansatte i forskjellige livsfaser skal inkluderes i arbeidslivet.

Forslag:

Tillegg til tekst:

Omkostningene ved et dårlig arbeidsmiljø er et samfunnsansvar. Deltagelse i arbeidslivet pålegger arbeidsgiverne og arbeidstakerne et felles ansvar for HMS – arbeidet. **Det må settes et minimumskrav til forståelse av norsk språk på arbeidsplassen, med tanke på HMS.** Arbeidsmiljøet skal være fullt forsvarlig for alle og bygge på gjensidig tillit og respekt. Organisering og fordeling av arbeidet må ivareta behovet alle har for helsefremmende, varierte arbeidsoppgaver og egenkontroll i arbeidssituasjonen. Ansatte i forskjellige livsfaser skal inkluderes i arbeidslivet.

Avd. 4 & 8, styrenes innstilling: Forslaget tiltres**Landsstyrets innstilling:**

Tiltres med følgende endring:

Norsk må være det primære arbeidsspråket, også av hensyn til HMS**Forslag nr.: 181****Fra avd.: 3 Møre og Romsdal****Forslag til linje(ne): 640****Gammel tekst:**

Ny tekst.

Forslag:

Igjennom de siste årene så opplever vi flere og flere alvorlige ulykker blant våre medlemmer. Styrking av vernetjenesten er eneste mulighet vi har til å unngå dette i fremtiden. Det må i tillegg vektlegges en god forståelse av språk igjennom vernearbeidet. Det er ingen hensikt å lage rutiner hvis ansatte ikke forstår rutinene pga språkbarriere. Utdanningen til et verneombud er lovfestet, men fagbevegelsen bør jobbe for en lovfestet rett til etterutdanning og oppdatering minst annet hvert år. Det skal legges til rette for at en igjennom fagbevegelsen kan tilby oppdatert skolering og arbeidsverktøy til bruk i vernearbeidet. Gjennom teknologiske hjelpemidler så kan verneombudet i større grad ivareta interessene til sine medansatte og samtidig holde seg oppdatert. Når arbeidslivet hardner til vil det være vanskeligere for et verneombud til stå på krava alene. Forbundet må i tillegg jobbe med styrking av lovteksten som ivaretar både verneombud og varslere i saker opp mot egen arbeidsgiver.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres ikke, anses ivaretatt i forslag 180.

642 Tariffpolitisk arbeid

643 Bedring av lønns- og arbeidsvilkår og verdighet er en bærebjelke i forbundets arbeid.

644

645 Kvinner er sterkt underrepresentert i ledende stillinger. De økende inntektsforskjellene i
646 samfunnet og bedriftene rokker ved viktige likhetsprinsipper. Lik lønn for likt arbeid er en
647 selvfølge. Forbundet skal arbeide for at lønnsnivået i lavlønnsyrker blir sidestilt med
648 gjennomsnittet i industrien. Frontfagsmodellen følges og videreutvikles. Overenskomster
649 innenfor små områder skal omfatte gode ubekvemstillegg.

650

651 Markedskreftene og forbrukersamfunnet driver fram krav om mer tilgjengelige
652 servicetjenester. Arbeidsgiversiden krever mer fleksible arbeidstids- og
653 innarbeidingsordninger og presser på for å flytte både lønns- og arbeidstidsspørsmål fra
654 kollektive til individuelle avtaler.

655

656 Intensjonen bak ny pensjonsreform er å få flere til å stå lenger i arbeid. De som taper på
657 reformen er de med lav lønn og de som jobber deltid eller har belastende yrker. Kampen for
658 en verdig avslutning på arbeidslivet vil derfor fortsatt være et krav ved framtidige
659 lønnsoppgjør.

660

661 Tariff-shopping er et økende problem.

662

663 I framtidige lønnsoppgjør må det legges vekt på klare omfangsbestemmelser i
664 overenskomstene. Arbeidets art må være avgjørende når man inngår tariffavtale.

665

666 Reglene for virksomhetsoverdragelse skal gjelde ved anbud. Dette sikrer forutsigbarhet i
667 arbeidsforholdet.

668

669 Det er viktig at lønnsbetingelser gjelder for både organiserte og uorganiserte. På den måten
670 unngår man å legge opp til konkurransevridning og fordeler for uorganiserte bedrifter i
671 anbudsutsatte bransjer. Forbundet vil jobbe for at medlemmene får bedre velferdsgoder enn
672 de uorganiserte, blant annet ved at LO–NHO-ordningene bare skal gjelde for medlemmer.

673

674 Det skal innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent samt større
675 skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling.

676

677 Reglene rundt konkurser må strammes kraftig inn. Arbeidstakernes rettigheter må bedres ved
678 konkurser.

679

Forslag nr.: 182
Fra forbundsstyret
Forslag til linje(ne): 648-649

Gammel tekst:

Frontfagsmodellen følges og videreutvikles. Overenskomster innenfor små områder skal omfatte gode ubekvemstillegg.

Forslag:

Forbundet vil at overenskomstene i lavlønnsykker blir likt med gjennomsnittet i industrien, videre at overenskomster innenfor små områder også omfatter gode ubekvemstillegg.

Begrunnelse:

Tekst i eksisterende handlingsprogram (2015-2019) er mer dekkende.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 183
Fra avd.: 7 Sør-Vest
Forslag til linje(ne): 656-659

Gammel tekst:

Intensjonen bak ny pensjonsreform er å få flere til å stå lenger i arbeid. De som taper på reformen er de med lav lønn og de som jobber deltid eller har belastende yrker. Kampen for en verdig avslutning på arbeidslivet vil derfor fortsatt være et krav ved framtidige lønnsoppgjør.

Forslag:

Tillegg i tekst:

Intensjonen bak ny pensjonsreform er å få flere til å stå lenger i arbeid. De som taper på reformen er de med lav lønn og de som jobber deltid eller har belastende yrker. Kampen for en verdig avslutning på arbeidslivet vil derfor fortsatt være et krav ved framtidige lønnsoppgjør. **Jobbe for at de som har belastende skiftarbeidsordninger, kan ta ut tidligere pensjon.**

Landsstyrets innstilling:

Tiltres ikke, anses i varetatt i forslag 172.

Forslag nr.: 184**Fra avd.: 3 Møre og Romsdal****Forslag til linje(ne): 661****Gammel tekst:**

Tariff-shopping er et økende problem.

Forslag:

Tillegg til tekst:

Tariff-shopping er et økende problem og en kommende fagforeningskrise. Som et virkemiddel mot dette må forbundet videreutvikle omfangsbestemmelsene i overenskomstene slik at de motvirker de kreative løsningene fra arbeidsgiversiden. En stadig endring i arbeidsområder, hvor ansatte blir fratatt sine opprinnelige arbeidstitler og da plutselig står utenfor sitt opprinnelige tariffområde, gjør at en blir sårbar i forhold til overenskomstenes styrke.

Forbundet må i periodene mellom tariffoppgjørene arbeide for tekstlige tilpasninger som må inn i overenskomstene for å unngå at bedriftene tariffshopper med medlemmene våre.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.

Forslag nr.: 185**Fra avd.: 1 Øst****Forslag til linje(ne): 662****Gammel tekst:**

Ny tekst

Forslag:

Jobbe for å få allmenngjort flere tariffavtaler.

Begrunnelse:

Det vil da bli vanskeligere for arbeidsgivere og bedrive sosial dumping. Det er det største og beste virkemålet vi har for å bekjempe sosial dumping.

Avd. 1, AU sin innstilling: Intensjonen i forslaget tiltres.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres med følgende endring:

Forbundet vil jobbe for å få allmenngjort flere tariffavtaler.

Forslag nr.: 186
Fra avd.: 6 Vest
Forslag til linje(ne): 666

Gammel tekst:

Reglene for virksomhetsoverdragelse skal gjelde ved anbud.

Forslag:

Første linje fram til punktum endres til:

Regler og lovverk ved virksomhetsoverdragelse og anbud må gjennomgås og styrkes for å sikre rettighetene til arbeidstakerne

Begrunnelse:

Det er mye forskjellige praksiser i forskjellige bransjer ved virksomhetsoverdragelse.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres ikke.

Forslag nr.: 187
Fra avd.: 3 Møre og Romsdal
Forslag til linje(ne): 674-675

Gammel tekst:

Det skal innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent samt større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling.

Forslag:

Ny tekst etter punktum i 675:

Det skal innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent samt større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling. **Forbundet må sammen med LO definere tydeligere tekst om definisjonen av reisetid i forhold til tjenestetid etter høyesterettsdommen HR-2018-1036-A. Dommen må ettergås og det må lages retningslinjer som definerer tillitsvalgtes rett til arbeidstid ved tjenestereise.**

Landsstyrets innstilling:

Intensjonen støttes.

Forslag nr.: 188
Fra avd.: 5 Innlandet
Forslag til linje(ne): 674-675

Gammel tekst:

Det skal innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent samt større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling.

Forslag:

Ny tekst:

Det skal innføres full fradragsrett for fagforeningskontingent samt større skattefradrag/bunnfradrag for arbeidsreiser/pendling. **Forbundet må jobbe politisk for å få**

fjernet de nye usosiale skattene som dagens regjering har kommet med på diett og km godtgjørelse. Samt få opp igjen km satsene for bruk av privat bil.

Begrunnelse:

Dette straffer veldig mange av våre medlemmer, mange taper opp til 25 000 i året på dette.

Landsstyrets innstilling:

Tiltres.